

KARTA KURSU
(realizowanego w specjalności)

Psychologia kliniczna

rok akademicki 2024/2025

Kierunek: Psychologia

Tryb prowadzenia studiów: studia niestacjonarnie

Stopień: studia jednolite magisterskie

Rok: IV

Semestr: VII (letni)

Nazwa	Psychologia osób chorych somatycznie
Nazwa w j. ang.	Psychology of somatically ill people

Koordynator	dr Monika Paleczna	Zespół dydaktyczny
		dr Monika Paleczna
Punktacja ECTS*	5	

Opis kursu (cele kształcenia)

Celem kursu jest pogłębienie wiedzy studentów na temat funkcjonowania osób doświadczających wybranych chorób somatycznych oraz ich nieformalnych opiekunów, w różnych okresach rozwojowych. Studenci zostaną zapoznani z etiologią wybranych chorób oraz możliwościami ich leczenia. Poznają psychologiczną sylwetkę pacjentów, ze szczególnym uwzględnieniem występujących u nich zaburzeń psychicznych oraz zmian w sferze poznawczej i seksualnej, charakterystycznych dla konkretnych chorób. Celem kursu jest także pogłębienie umiejętności studentów w zakresie psychologicznego diagnozowania i opiniowania osób chorych somatycznie oraz udzielania im wsparcia psychologicznego od momentu diagnozy po etap umierania. Studenci nabędą kompetencje w zakresie rozpoznawania swojej gotowości do pracy na oddziałach w szpitalu oraz rozwiną świadomość zależności między medycyną a psychologią oraz roli współpracy w interdyscyplinarnych zespołach.

Warunki wstępne

Wiedza	Znajomość podstawowych pojęć i teorii z zakresu psychologii zdrowia i psychologii rozwojowej
Umiejętności	Podstawowe umiejętności w zakresie prowadzenia diagnozy psychologicznej i udzielania wsparcia psychologicznego.
Kursy	

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla specjalności)
Wiedza	W01 Posiada wiedzę dotyczącą patogenezy, przebiegu oraz objawów fizycznych chorób somatycznych występujących w różnych okresach rozwojowych.	SK_W07
	W02 Posiada pogłębioną wiedzę na temat psychologicznej charakterystyki pacjentów chorych somatycznie, w różnych okresach rozwojowych.	SK_W02
	W03 Posiada pogłębioną wiedzę o psychospołecznym wymiarze choroby, doświadczeniu hospitalizacji	SK_W02, SK_W07
	W04 W stopniu zaawansowanym zna sposoby radzenia sobie i metody interwencji w sytuacji choroby somatycznej przewlekłej i terminalnej	SK_W02, SK_W07
	W05 Posiada pogłębioną wiedzę o procesie umierania człowieka w aspekcie psychologicznym i medycznym	SK_W02, SK_W07

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla specjalności)
Umiejętności	U01 Student potrafi ocenić ogólny stan zdrowia na podstawie objawów, w różnych okresach cyklu życiowego człowieka.	SK_U09
	U02 Student potrafi rozpoznać i zdiagnozować psychospołeczne konsekwencje choroby.	SK_U02, SK_U05
	U03 Student potrafi zidentyfikować psychologiczne potrzeby pacjenta oraz udzielić mu wsparcia psychologicznego.	SK_U02, SK_U03, SK_U04
	U04 Student potrafi zaplanować i przeprowadzić wsparcie psychologiczne dla nieformalnych opiekunów pacjentów.	SK_U03

Kompetencje społeczne	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla specjalności)
-----------------------	-----------------------------	--

	K01 Student rozumie znaczenie etyki zawodowej w pracy z pacjentami chorymi somatycznie.	SK_K01
	K02 Student posiada kompetencje do współpracy w interdyscyplinarnym środowisku psychologów i lekarzy	SK_K02, SK_K06
	K03 Student rozumie znaczenie wsparcia psychologicznego w procesie zdrowienia.	SK_K04
	K04 Student ma świadomość roli wiedzy medycznej w pracy psychologa klinicznego.	SK_K03
	K05 Student pracując z osobami chorymi somatycznie, ma świadomość konieczności troski o własne zdrowie.	SK_K07

Opis metod prowadzenia zajęć

Zajęcia odbywają się w formie stacjonarnej.

WYKŁAD: wykład interaktywny z prezentacją multimedialną, połączony z dyskusją

ĆWICZENIA: dyskusja, praca w grupach, projekty grupowe, burza mózgów, analiza przypadków

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E-learning	Grzydydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Pracalaboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Pracapisemna (esej)	Examinustny	Examinpismny	Inne
W01												X	

W02							X					X	
W03												X	
W04									X				
W05												X	
U01									X				
U02									X				
U03									X				
U04									X				
K01									X				
K02									X				
K03									X				
K04									X				
K05									X				

Kryteria oceny	<p>ĆWICZENIA:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonanie i zaprezentowanie projektu grupowego dotyczącego psychospołecznego wymiaru choroby w różnych okresach rozwojowych <ul style="list-style-type: none"> ○ tematy projektów zostaną podane na pierwszych zajęciach ○ kryteria zaliczenia: <ul style="list-style-type: none"> ▪ projekt dotyczy psychospołecznego wymiaru wskazanej choroby we wskazanym okresie rozwojowym ▪ odwołanie się do współczesnej, międzynarodowej literatury naukowej- z ostatnich 10 lat (minimum 10 pozycji) ▪ wskazanie celów terapeutycznych istotnych z perspektywy pracy psychologa w omawianym kontekście ▪ deklaracja równego podziału ról i aktywnego udział wszystkich członków grupy
----------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ umieszczenie skryptu z projektu (wraz ze spisem literatury naukowej) w odpowiednio wskazanym folderze w MS Teams przed zajęciami czwartymi • obecność obowiązkowa (dopuszczalna max 1 nieobecność nieusprawiedliwiona) <p>WYKŁAD: obecność na 50 % wykładów, zaliczenie egzaminu pisemnego (konieczność uzyskania minimum 60% +1 punktów). Warunkiem dopuszczenia do egzaminu jest zaliczenie ćwiczeń. Egzamin składa się z 28 pytań jednokrotnego wyboru, jest oceniany według skali:</p> <p>18-19 punktów: ocena dostateczna 20-21 punktów: ocena dostateczna plus 22-24 punkty: ocena dobra 25-26 punktów: ocena dobra plus 27-28 punktów: ocena bardzo dobra</p> <p>ZALICZENIE KURSU: uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń i zdanie egzaminu</p>
--	---

Uwagi	Przedmiot realizowany w specjalności <i>Psychologia kliniczna</i> na studiach niestacjonarnych, jednolitych magisterskich, kierunek: Psychologia.
-------	---

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

<p>Wykłady:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Choroba somatyczna- wprowadzenie. Ból przewlekły- ujęcie medyczne i psychologiczne. 2. Choroby nowotworowe. Choroby kardiologiczne. 3. Ginekologia i położnictwo 4. Zaburzenia endokrynologiczne. Schorzenia autoimmunologiczne. 5. Choroby układu oddechowego 6. Chirurgia 7. Choroby skóry. Choroby nerek. 8. Choroby gastroenterologiczne
--

9. Dziecko/adolescent chory somatycznie. Opiekunowie osób chorych somatycznie.

10. Śmierć- aspekty medyczne i psychologiczne.

Ćwiczenia:

1. Kontakt z pacjentem somatycznym. Wywiad. Narzędzia pomiaru w pracy z pacjentem somatycznym.

2. Opiniowanie psychologiczne- pacjent kwalifikowany do operacji bariatrycznej. Opiniowanie psychologiczne- pacjent kwalifikowany do przeszczepu serca.

3. Opieka paliatywna. Śmierć. Żałoba. Syndrom demoralizacji u pacjentów chorych somatycznie.

4. Pomoc psychologiczna osobom chorym somatycznie

5. Psychologiczny wymiar choroby w różnych okresach rozwojowych

Wykaz literatury podstawowej

Wykłady:

1. Chojnacka-Szawłowska, G. (2012). Psychologiczne aspekty przewlekłych chorób somatycznych. Vizja Press & IT.
2. Jarema, M. (red.). 2021. Zaburzenia psychiczne w schorzeniach somatycznych. Diagnozowanie i leczenie PZWL.
3. Dudek, D., Sobański, J. (2012). Mental disorders in somatic diseases: psychopathology and treatment. *Polskie Archiwum Medycyny Wewnętrznej= Polish Archives of Internal Medicine*, 122(12), 624-629.
4. Vlaeyen, J. W., Crombez, G., Goubert, L. (2007). The psychology of chronic pain and its management. *Physical Therapy Reviews*, 12(3), 179-188.

Ćwiczenia:

1. LeMont, D., Moorehead, M. K., Parish, M. S., Reto, C. S., & Ritz, S. J. (2004). Suggestions for the pre-surgical psychological assessment of bariatric surgery candidates. *American Society for Bariatric Surgery*, 129.
2. Snyder, A. G. (2009). Psychological assessment of the patient undergoing bariatric surgery. *Ochsner Journal*, 9(3), 144-148.

3. D. (2012). The Stanford Integrated Psychosocial Assessment for Transplantation (SIPAT): a new tool for the psychosocial evaluation of pre-transplant candidates. *Psychosomatics*, 53(2), 123-132.
4. Ratajska, A., Sinkiewicz, W. (2015). Pacjent ze skrajną niewydolnością serca— psychospołeczne aspekty kwalifikacji do transplantacji serca. *Medycyna Paliatywna w Praktyce*, 9, 2, 71–75.
5. Juczyński, Z. (2001). Narzędzia pomiaru w promocji i psychologii zdrowia. Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Wybrane narzędzia.
6. Margasiński, A. (2013). Skale Oceny Rodziny. Polska adaptacja FACES IV – Flexibility and Cohesion Evaluation Scales Davida H. Olsona. Podręcznik. Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego.
7. Worden, J. W. (2022). Poradnictwo i terapia w żałobie (s. 127- 184 (Poradnictwo w żałobie: towarzyszenie w żałobie niepowikłanej)). PWN.
8. Kluczyńska, S. (2016). Interwencja kryzysowa jako metoda pomocy chorym somatycznie. W: L. Zabłocka-Żytka i E. Sokołowska (red.), *Pomoc psychologiczna chorym somatycznie* (185-203). Difin.
9. Zięzio, M., Klin, J. (2016). Interwencja kryzysowa jako metoda pomocy chorym somatycznie. W: L. Zabłocka-Żytka i E. Sokołowska (red.), *Pomoc psychologiczna chorym somatycznie* (248-272). Difin.
10. Kubacka-Jasiecka, D., Berezowska-Pogoń, J. (2014). Interwencja w kryzysach zdrowia: założenia, strategie, refleksje własne, 115-137.
11. Tecuta, L., Tomba, E., Grandi, S., Fava, G. A. (2015). Demoralization: a systematic review on its clinical characterization. *Psychological medicine*, 45(4), 673-691.
12. Kissane, D. W., Clarke, D. M., Street, A. F. (2001). Demoralization syndrome—a relevant psychiatric diagnosis for palliative care. *Journal of palliative care*, 17(1), 12-21.

Wykaz literatury uzupełniającej

1. Heszen-Niejodek, I. (red.). (1990). Rola psychologa w diagnostyce i leczeniu chorób somatycznych. Warszawa: PZWL.
2. de Walden-Gałuszko (2015). *Psychoonkologia w praktyce klinicznej*. PZWL.
3. Bętkowska-Korpała, B., Gierowski, J.K. (red.). (2008). *Psychologia lekarska w leczeniu chorych somatycznie*. Kraków: Wydawnictwo UJ.
4. Borren, I., Tambs, K., Gustavson, K., Sundet, J. M. (2014). Psychological distress in spouses of somatically ill: longitudinal findings from The Nord-Trøndelag Health Study (HUNT). *Health and Quality of Life Outcomes*, 12(1), 1-11.
5. Apkarian, A. V., Baliki, M. N., Geha, P. Y. (2009). Towards a theory of chronic pain. *Progress in neurobiology*, 87(2), 81-97.

6. Kelley, A. S., Meier, D. E. (2010). Palliative care—a shifting paradigm. *New England Journal of Medicine*, 363(8), 781-782.
7. Herschbach, P., Keller, M., Knight, L., Brandl, T., Huber, B., Henrich, G., Marten-Mittag, B. (2004). Psychological problems of cancer patients: a cancer distress screening with a cancer-specific questionnaire. *British journal of cancer*, 91(3), 504-511.
8. Liu, M. Y., Hu, D. Y., Jiang, R. H., Deng, J. G., Yang, X. L. (2008). An analysis of psychological problems of patients in cardiology clinic. *Zhonghua nei ke za zhi*, 47(4), 277-279.
9. Feldman, M. A., Yardley, H. L., Bulan, A., Kamboj, M. K. (2022). Role of Psychologists in Pediatric Endocrinology. *Pediatric Clinics*, 69(5), 905-916.
10. Paleczna, M. (2023). Spirituality in cancer. *Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio*, 56(4), 157-166.
11. Paleczna, M. (2023). New old life of patients after implantation of implantable cardioverterdefibrillator. *Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio*, 55(3), 210-219.
12. Paleczna, M. (2018). Cancer as a chronic disease—a psychological perspective. *Biuletyn Polskiego Towarzystwa Onkologicznego Nowotwory*, 3(1), 29-33.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	20
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	10
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	0
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	25
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	0
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	20
	Przygotowanie do egzaminu	50
Ogółem bilans czasu pracy		125
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		5